

95 lat

CHÓRU MIESZANEGO

OGNIWO
KATOWICE

1913-2008

JUBILEUSZ OBJĘTY MECENATEM

Samorządu Województwa Śląskiego

Samorządu Miasta Katowice

PATRONAT MEDIALNY

SPONSOR „OGNIWA”

ALAN SYSTEMS Sp. z o.o. jest firmą informatyczną z oddziałami w Katowicach, Rybniku i Wiedniu. Oferowane przez nią **autorskie rozwiązania informatyczne** są kluczem do innowacyjnego zarządzania firmą oraz rozwiązaniem na przejrzystość i analizę kosztów.

W swojej bogatej ofercie ALAN SYSTEMS posiada między innymi oprogramowania do kontroli, planowania i analizy czasu pracy; kontroli dostępu; zarządzania informacją; zarządzania obiegiem dokumentów w firmach i jednostkach administracji publicznej.

ALAN SYSTEMS jest także firmą świadczącą usługi w zakresie stosowania najnowszych technologii informatycznych na rynku krajowym i zagranicznym.

KOMITET HONOROWY

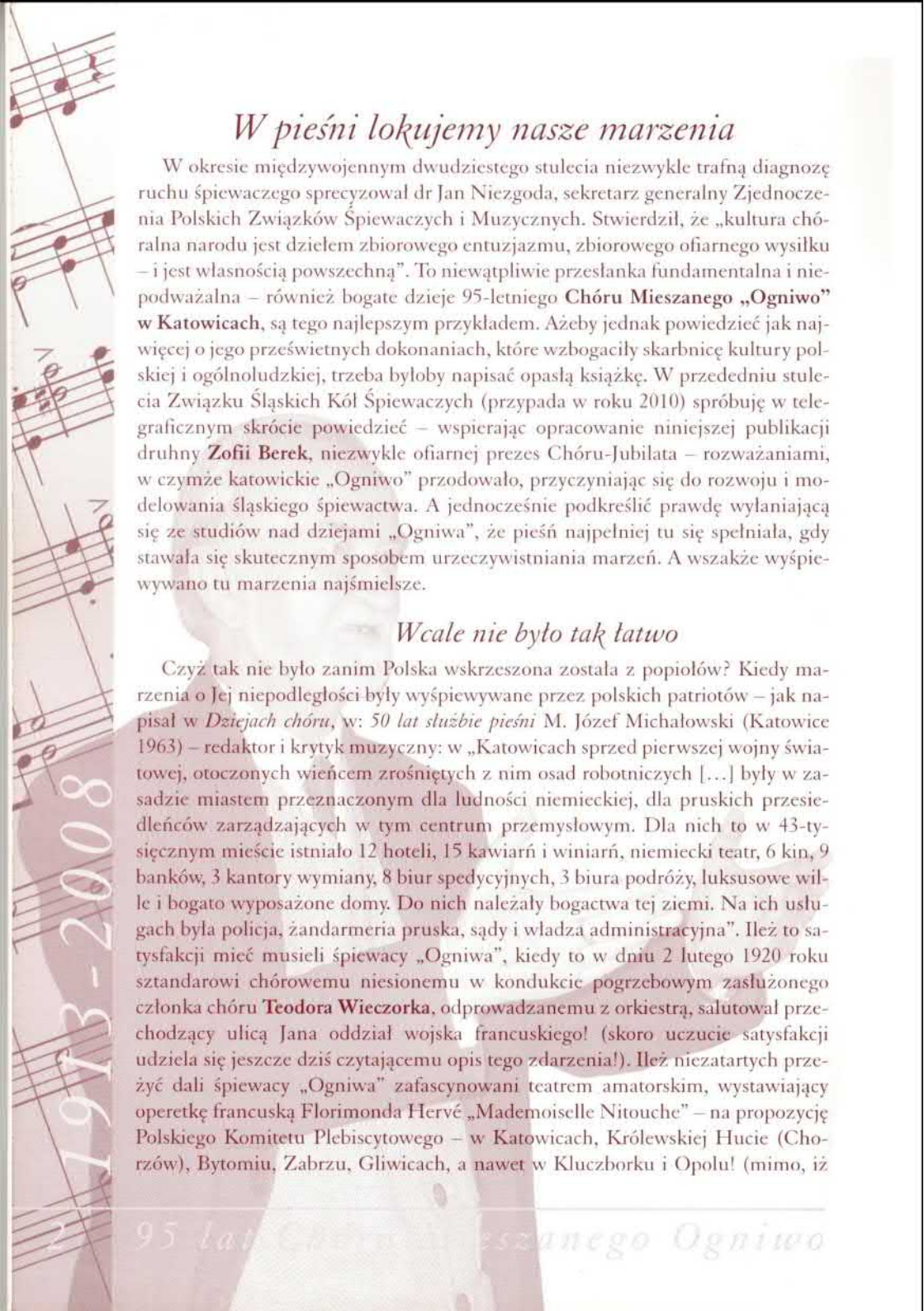
Jubileuszowych uroczystości 95-lecia Chóru Mieszanego „Ogniwo”
z siedzibą przy Filharmonii Śląskiej

PROTEKTORZY

- Ks. Abp dr Damian Zimoń – *Metropolita Katowicki*
Zygmunt Łukaszczyk – *Wojewoda Śląski*
Bogusław Piotr Śmigielski – *Marszałek Województwa Śl.*
Piotr Uszok – *Prezydent Miasta Katowice*
Ks. Bp. Tadeusz Szurman – *Zwierzchnik Diecezji Katowickiej*
Kościola Ewangelicko-Augsburskiego

CZŁONKOWIE

- Rajmund Hanke – *Prezes Honorowy PZChO*
i Członek Honorowy „Ogniwa”
dr Łucja Ginko – *Dyrektor Wydziału Kultury*
Urzędu Marszałkowskiego
Województwa Śląskiego
Krystyna Siejna – *Wiceprezydent Miasta Katowice*
Edyta Sytniewska – *Naczelnik Wydziału Kultury*
Grażyna Szyborska – *Dyrektor Naczelny Filharmonii Śląskiej*
Mirosław Jacek Błaszczuk – *Dyrektor Artystyczny Filharmonii Śląskiej*
Ks. dr hab. Antoni Reginek – *Kapelan Oddziału Śl. PZChO*
Roman Warzecha – *Prezes Oddziału Śl. PZChO*
Zdzisław Czenczek – *Prezes Okręgu PZChO w Katowicach*
Krzysztof Karol Kaganiec – *Dyrektor Artystyczny Oddziału Śl.*
i Okręgu PZChO w Katowicach
Andrzej Czajka – *Prezes Zarządu ALAN Systems Sp. z o.o.*
prof. Wincenty Hawel – *Kompozytor*
Paweł Kotucha – *Honorowy Dyrygent Chóru „Ogniwo”*
Miłosz Stawecki – *Dyrektor – Redaktor Naczelny*
TVP Katowice
Helmut Cober – *Dyrektor Domu Kultury „Zawodzie”*
Jacek Filus – *Z-ca Redaktora Naczelnego*
Polskiego Radia Katowice
Arkadiusz Holda – *Prezes TVS Silesia Katowice*
Ks. Kanonik Paweł Buchta – *Proboszcz Parafii pw. św. Piotra i Pawła*
w Katowicach
Ks. Eugeniusz Breitkopf – *Proboszcz Parafii pw. Opatrzności Bożej*
w Katowicach
Sławomir Oczkowicz – *Radca Prawny, Kancelaria „Paragraf”*
Elżbieta Kryniewska – *Dyrektor Biura*
Zarządu Okręgowego PKPS
Tadeusz Zuber – *Dyrektor*

W pieśni lokujemy nasze marzenia

W okresie międzywojennym dwudziestego stulecia niezwykle trafną diagnozę ruchu śpiewaczego sprecyzował dr Jan Niezgodą, sekretarz generalny Zjednoczenia Polskich Związków Śpiewaczych i Muzycznych. Stwierdził, że „kultura chóralna narodu jest dziełem zbiorowego entuzjazmu, zbiorowego ofiarnego wysiłku – i jest własnością powszechną”. To niewątpliwie przesłanka fundamentalna i niepodważalna – również bogate dzieje 95-letniego **Chóru Mieszanego „Ogniwo” w Katowicach**, są tego najlepszym przykładem. Ażeby jednak powiedzieć jak najwięcej o jego przeświethnych dokonaniach, które wzbogaciły skarbnicę kultury polskiej i ogólnoludskiej, trzeba byłoby napisać opasłą książkę. W przededniu stulecia Związku Śląskich Kół Śpiewaczych (przypada w roku 2010) spróbuję w telegraficznym skrócie powiedzieć – wspierając opracowanie niniejszej publikacji drużny **Zofii Berek**, niezwykle ofiarnej prezes Chóru-Jubilata – rozważaniami, w czymże katowickie „Ogniwo” przodowało, przyczyniając się do rozwoju i modelowania śląskiego śpiewactwa. A jednocześnie podkreślić prawdę wylaniającą się ze studiów nad dziejami „Ogniwa”, że pieśń najpełniej tu się spełniała, gdy stawała się skutecznym sposobem urzeczywistniania marzeń. A wszakże wyśpiwywano tu marzenia najśmielsze.

Wcale nie było tak łatwo

Czyż tak nie było zanim Polska wskrzeszona została z popiołów? Kiedy marzenia o Jej niepodległości były wyśpiwywane przez polskich patriotów – jak napisał w *Dziejach chóru*, w: *50 lat służbie pieśni* M. Józef Michałowski (Katowice 1963) – redaktor i krytyk muzyczny: w „Katowicach sprzed pierwszej wojny światowej, otoczonych wieńcem zrośniętych z nim osad robotniczych [...] były w zasadzie miastem przeznaczonym dla ludności niemieckiej, dla pruskich przesiedleńców zarządzających w tym centrum przemysłowym. Dla nich to w 43-tysięcznym mieście istniało 12 hoteli, 15 kawiarni i winiarni, niemiecki teatr, 6 kin, 9 banków, 3 kantory wymiany, 8 biur spedycyjnych, 3 biura podróży, luksusowe wille i bogato wyposażone domy. Do nich należały bogactwa tej ziemi. Na ich usługach była policja, żandarmeria pruska, sądy i władza administracyjna”. Ileż to satysfakcji mieć musieli śpiewacy „Ogniwa”, kiedy to w dniu 2 lutego 1920 roku sztandarowi chórowemu niesionemu w kondukcji pogrzebowym zasłużonego członka chóru **Teodora Wiczorka**, odprowadzanemu z orkiestrą, salutował przechodzący ulicą Jana oddział wojska francuskiego! (skoro uczucie satysfakcji udziela się jeszcze dziś czytającemu opis tego zdarzenia!). Ileż niezatartych przeżyć dali śpiewacy „Ogniwa” zafascynowani teatrem amatorskim, wystawiający operetkę francuską *Florimonda* Hervé „Mademoiselle Nitouche” – na propozycję Polskiego Komitetu Plebiscytowego – w Katowicach, Królewskiej Hucie (Chorzów), Bytomiu, Zabrze, Gliwicach, a nawet w Kluczborku i Opolu! (mimo, iż

podczas występów w Gliwicach bojówkarze niemieccy krwawo poturbowali niektórych członków „Ogniwa”). Ileż radości przeżyli śpiewacy „Ogniwa” występujący w 1920 r. w zbiorowym chórze ZSKŚ w Łodzi i Warszawie, gdzie w przeddzień wydarzeń plebiscytowych najwymowniej zabrzmiała „Rota”?! Potem, gdy Polska została wyśpiewana – 20 czerwca 1922 roku „Ogniwo” uczestniczyło w uroczystości powitania Wojska Polskiego na Rynku w Katowicach, gdzie zaśpiewano prastarą „Bogurodnicę”, za co specjalnie podziękował dowodzący polskimi siłami zbrojnymi generał Szeptycki.

Jakże odmienne były tamte czasy, uwarunkowania... Kogo stać było na otwarty patriotyzm, manifestowanie uczuć narodowych? Odpowiedź jest jedna: Stać na to było śpiewaków „Ogniwa”. Ba! wielu z nich uczestniczyło w powstaniach śląskich!

Towarzystwo Oratoryjne „Ogniwo”

Rok 1922 był przełomowy w historii ruchu śpiewaczego w Polsce. „Dawna zasada, by śpiewać po polsku, pielęgnować ducha narodowego, szerzyć miłość i wiarę w zmartwychwstanie Polski, uzupełnia się [...] nie starczy śpiewać – lecz trzeba śpiewać poprawnie. Dziś stawia się wymagania, by każdy występ Koła miał podkład i choć początek artyzmu i zrozumienia Sztuki pięknej” (K.T. Barwicki). Otóż na tym polu katowickie „Ogniwo” należało do czołówki ogólnopolskiej. Po raz pierwszy w historii chórów śląskich „Ogniwo” pod batutą dyrygenta **Jana Nieślonego** sięgnęło po pozycję wielkiego repertuaru, wykonując – dla uczczenia dziesiątej rocznicy założenia chóru – obok utworów Nowowiejskiego, Surzyńskiego i Nieślonego, dwa fragmenty „Sonetów Krymskich” S. Moniuszki. Osiągnięć miary szczytowej na tej drodze, miało potem „Ogniwo” bardzo dużo, a to za sprawą przeświatnych dyrygentów, o czym wspomina drużna prezes, Zofia Berrek. Chciałoby się ten wątek znacząco poszerzyć, bo trzeba to powiedzieć przynajmniej w jednym zdaniu: ten znakomity Chór dorósł do miana Towarzystwa Oratoryjnego. Chciałoby się zwłaszcza napisać szkic do portretu artystycznego **Stefana Mariana Stoińskiego**, a spośród czołowych realizacji wspomnieć przynajmniej o tryumfalnej serii wykonań oratorium Haendla „Juda Machabeusz”: więc w 1931 roku o wykonaniu pierwszym w Katowicach i pierwszym w Polsce, powtórzoną dwukrotnie w Chorzowie, następnie w 1932 roku w Warszawie; nie sposób nie wspomnieć wydarzenia z 1934 roku, mianowicie najlepszego – według oceny kompozytora – wykonania arcydzieła Karola Szymanowskiego „Stabat Mater”. A gdzie dalsze zasługi Stoińskiego wniesione do kultury, a płynące z jego osobistego dorobku kompozytorskiego, z inicjatywy wzniesienia przez śpiewactwo śląskie pomnika Stanisława Moniuszki w Katowicach, z pełnienia funkcji dyrektora artystycznego ZSKŚ (1926) i prezesa (1931–1934 i 1945), czy też z funkcji redaktora naczelnego „Śpiewaka Śląskiego” i dodatku muzykologicznego „Myśl Muzyczna”?! To doprawdy piramida zasług, to prawdziwy „złoty wiek” śpiewactwa

śląskiego. Dodam też, że S.M. Stoiński był jednym z kandydatów Zjednoczenia Polskich Związków Śpiewaczych i Muzycznych w Warszawie do zarządu tworzonego w 1928 roku Słowiańskiego Związku Śpiewaczego, a udział w I Wszechsłowiańskim Zjeździe Śpiewaczym w Poznaniu – największym przedsięwzięciu polskiego śpiewactwa w dwudziestym stuleciu – katowickie „Ogniwo” może zaliczyć do najwspanialszych osiągnięć.

A gdzie zasługi indywidualne wniesione do kultury przez innych znakomitych dyrygentów, działaczy, śpiewaków?!

Jestem całkowicie zgodny z redaktorem M.J. Michałowskim, że po dwudziestu latach dyrygentury S.M. Stoińskiego – po objęciu tej funkcji przez **Karola Stryję** (w 1947 r.) – nastąpił „punkt zwrotny w historii chóru. Działalność tę prowadził Karol Stryja z całym oddaniem do roku 1954, wprowadzając ponownie „Ogniwo” do rzędu czołowych chórów w Polsce, a i potem [...] czuwając nad kierunkiem pracy zespołu i prowadząc niejednokrotnie na koncertach symfonicznych Filharmonii Śl. kompozycje z udziałem chóru „Ogniwo”, nadając ostateczny szlif opracowanym przez chórmistrzów dziełom”. Przykład współpracy Karola Stryji z „Ogniwem” i innymi chórami amatorskimi ma wymowne znaczenie dla ruchu muzycznego w całej Polsce.

Marzenia na wiek XXI

W tym roku przypada 25. rocznica drugiej pielgrzymki **Ojca Świętego Jana Pawła II** do Ojczyzny, gdy katowickie „Ogniwo” witało Papieża na lotnisku w Katowicach-Muchowcu śpiewając w chórze 1120-osobowym. To śpiewanie scementowało chóry świeckie z kościelnymi, a każda kolejna pielgrzymka Papieża do Ojczyzny, jak i cały znakomity pontyfikat, zbliżał nas na drodze do Jego świętości. W 2005 roku „Ogniwa” nie zabrakło w Sanktuarium Matki Boskiej Licheńskiej na I Ogólnopolskim Zlocie Chórów i Orkiestr w dowód wdzięczności Janowi Pawłowi II, gdzie modliliśmy się o Jego szybką beatyfikację. Czekamy na ten błogosławiony dzień. Będziemy mogli powiedzieć, że z tym świętym spotykaliśmy się, rozmawialiśmy, razem z Nim modliliśmy się, w Jego obecności nasze chóry śpiewały, a orkiestry grały Panu Bogu na wieczną chwałę! Czyż w sposób szczególny, zarazem raz na zawsze, nie jednoczy nas to ze Stolicą Apostolską i całym światem chrześcijańskim? Czyż nie jest to zaproszenie do dalszego umocnienia śpiewactwa w chrześcijańskich tradycjach naszych przodków?!

Chciałbym, żeby z faktu wysunięcia kandydatury S.M. Stoińskiego do Słowiańskiego Związku Śpiewaczego (1928) z „Ogniwa” płynęła dalsza inspiracja do jednoczenia chóralistyki polskiej z chóralistyką narodów słowiańskich. To trudne zadanie, ale przy takich wypróbowanych sprzymierzeńcach jak Filharmonia Śl., może to być droga do nowych sukcesów artystycznych dla każdej ze stron.

Chciałbym obchodzić najpierw 95-lecie urodzin „Ogniwa”, następnie stulecie Związku Śląskich Kół Śpiewaczych (2010) oraz stulecie „Ogniwa” (2013) z naj-

starszym śląskim dyrygentem, rówieśnikiem ZŚKSŚ – Pawłem Kotuchą, który przez kilkadziesiąt lat „Ogniwo” dyrygował.

Niech na naszych Jubileuszach zatryumfuje ewenement długowieczności! Tym bardziej, że wszakże ona jest pomostem nad meandrami dziejów, a Polskę prowadziła od niebytu państwowości aż do zjednoczenia III RP z Unią Europejską! Jesteśmy na życiodajnej drodze i tak niech pozostanie! I nie odrzucamy marzeń o świecie jeszcze lepszym od tego, w którym przyszło nam żyć, bo marzenia mają moc spełniania się!

Rajmund Hanke

Członek Honorowy Chóru Mieszanego „Ogniwo”

Prezes Honorowy Oddziału Śl.

i Zarządu Głównego PZChO

J. Haydn "Stworzenie Świata" z okazji 35-lecia istnienia chóru "O G N I W O"

Katowice, 14.I.1949.

Pieśń drogą do długowieczności

Chór mieszany „Ogniwo” powstał 17 listopada 1913 r. W ciągu 94 lat swojej działalności zapisał się w kulturze Górnego Śląska jako zespół wykonujący największe dzieła polskiej i światowej klasyki muzycznej. Od chwili założenia aż do wybuchu II wojny światowej pielegnował polską pieśń patriotyczną.

W roku 1930 z inicjatywy Stefana Mariana Stoińskiego – ówczesnego dyrygenta Chóru oraz śpiewaków „Ogniwa” został odsłonięty pomnik St. Moniuszki, pierwszy w Polsce pomnik wybudowany całkowicie ze składek chórzystów.

Artystyczną drogę chóru „Ogniwo” wytyczali od początku najwybitniejsi dyrygenci, często zawodowo związani z Państwową Filharmonią Śląską, Wielką Orkiestrą Polskiego Radia i Telewizji czy Akademią Muzyczną. Osiągnięcia zespołu są rezultatem ofiarnej pracy wszystkich członków zespołu i dowodem wysokich kwalifikacji dyrygentów Chóru, a także współpracy z orkiestrą symfoniczną Państwowej Filharmonii Śląskiej. Od 1947 r. dyrygentami chóru byli Bolesław Szabelski, Karol Stryja, a po nim funkcję tę pełnili m.in.: Zdzisław Szostak, Edmund Kajdasz, Napoleon Siess, Paweł Kotucha, Franciszek Janicki, Czesław Placzek, Barbara Zielonka-Rusin, Krystyna Krzyżanowska-Łoboda, Krzysztof Karol Kaganiec, Jadwiga Maria Wandiger, Anna Idzikowska-Guzy i obecnie Krzysztof Martyniak. Chór koncertował niejednokrotnie z udziałem wybitnych solistów. Należą do nich: St. Wójtłowicz, K. Szczepańska, K. Szostak-Radkowa, B. Ładysz, W. Ochman, A. Mróz, H. Paprocki, A. Hiolski, H. Grychnik, St. Marciniak, L. Romańska, P. Bukietyńska, E. Pańko, Cz. Gałka.

Repertuar zespołu obejmuje nie tylko pieśni patriotyczne i sakralne, stanowiące normalny program chórów amatorskich ale także wielkie dzieła chóralne, oratoria, kantaty, msze, przekroje oper i operetek należące do najwybitniejszych pozycji polskiej i światowej literatury muzycznej jak: „Fantazja Chóralna”, „Msza G-dur” Beethovena, „Sonety Krymskie” Moniuszki, „Aleksander Newski” Prokofiewa, „Requiem” Mozarta, „Requiem” Verdiego, „Pasje” Elsnera, „Bogurodzica” Kilara, „Te Deum” Berlioza, „IX Symfonia” Beethovena, „Dzwony” Rachmaninowa, „Missa Brevis” D-dur Mozarta, „Messe De Requiem” Faure.

Chór „Ogniwo” występował na Międzynarodowym Festiwalu Pieśni Chóralnej w Międzyzdrojach, festiwalu „Legnica Cantat” oraz na V Festiwalu Pieśni o Morzu w Wejherowie, gdzie zdobył główną nagrodę – „Złocisty Żagiel” i nagrodę specjalną za najlepszą interpretację utworu Józefa Świdra „Pokochałem Ciebie”. Chór koncertował w Bułgarii, Niemczech, Czechach, Jugosławii, Francji, na Łotwie i w Austrii.

W 1983 r. Chór uczestniczył w spotkaniu chórów z Papieżem Janem Pawłem II, który przebywał z wizytą duszpasterską w Polsce. W tym samym roku, pod dyktando Karola Stryji, chór wykonał dzieło W.A. Mozarta „Missa Brevis”. W 1991 r. Uczestniczył w Misterium Pasyjnym w Katedrze Chrystusa Króla w Katowicach.

W latach 1994-1998 koncertował na terenie kraju: w Kopalni Zabytkowej w Tarnowskich Górach, w Sanktuarium w Licheniu. Brał udział w Świącie Śląskiej Pieśni Chóralnej „Trojok Śląski”, w Dniach Muzyki Sakralnej im. G. Gorczyckiego, w koncercie poświęconym pamięci Norberta Krocza, jak również w obchodach 40-lecia Katedry p.w. Chrystusa Króla w Katowicach z utworem Gabriela Foure „Requiem” op. 48 pod dyрекcją Krzysztofa Karola Kagańca. W roku 1998 w ramach 85-lecia Chór wykonał utwór „Msza Koronacyjna” Mozarta z orkiestrą kameralną Państwowej Filharmonii Śląskiej pod batutą Mirosława Jacka Błaszczyka. W 1999 r. Chór wyjechał na Ukrainę, gdzie koncertował w Fastowie i Kijowie.

W styczniu 2000 r. zdobył brązowe pasmo w Ogólnopolskich Dniach Chóralnej Muzyki Sakralnej im. Ks. Grzegorza Gerwazego Gorczyckiego w Bytomiu. 10 czerwca 2000 roku Chór uczestniczył w VIII Mysłowickim Przeglądzie Pieśni Chłondowskiego, gdzie zdobył wyróżnienie II stopnia.

Z przedsięwzięć zrealizowanych już w XXI stuleciu na wyróżnienie zasługują:
23 maja 2002 r. – Koncert Chóru w Costa Brava w Hiszpanii.

23 listopada 2003 r. Upamiętnienie 90-lecia działalności Chóru wykonanie „Glorii” Antoniego Vivaldiego z Orkiestrą Kameralną Filharmonii Śl. pod batutą Mirosława Jacka Błaszczyka, oraz muzykę sakralną pod dyрекcją Anny Idzikowskiej-Guzy.

2004 r. – Koncerty w kraju, m.in. udział w Koncercie Psalmodycznym w Starochozowskim Domu Kultury w Chorzowie; chór zorganizował koncert dla pensionariuszy Domu Spokojnej Starości „Zacisze” w Katowicach oraz brał udział w uroczystości 85-lecia działalności Zrzeszenia Prywatnego Handlu i Usług w Katowicach.

2005 r. – Udział Chóru w obchodach 60 rocznicy zakończenia II wojny światowej przy Pomniku Żołnierza Polskiego w Katowicach.

21–22 V 2005 r. – Uczestnictwo Chóru w Ogólnopolskim Zlocie Chórów i Orkiestr w Sanktuarium Maryjnym w Licheniu w dowód wdzięczności Ojcu Świętemu Janowi Pawłowi II w Koncercie „Monstratus” – wystąpiły połączone zespoły liczące 5300 śpiewaków i muzyków-amatorów.

5 VI 2005 r. – Udział Chóru w XIII Świącie Śląskiej Pieśni Chóralnej „Trojok Śląski” w Katowicach.

12 XI 2005 r. Udział Chóru w Koncercie Galowym Jubileuszu 95-lecia działalności Oddziału Śląskiego PZChO – z wybranymi chórmi „Ogniwo” wykonało „Sonety Krymskie” St. Moniuszki z Orkiestrą Filharmonii Śląskiej pod batutą S. Chrzanowskiego.

21. VI. 2006 r. – W Teatrze Śląskim w Katowicach Chór wykonał po raz drugi „Sonety Krymskie” Moniuszki z orkiestrą Filharmonii Śląskiej pod batutą Mirosława Jacka Błaszczyka.

22. X. 2006 r. – W Kościele Opatrzności Bożej w Katowicach-Zawodziu Chór wykonał „Glorię” Vivaldiego z Kameralną Narodową Orkiestrą Polskiego Radia

w Katowicach pod batutą Krzysztofa Martyniaka. Partię solową wykonała Małgorzata Muszyńska – sopran oraz Joanna Noster – alt.

2007 r. Chór dał koncert poświęcony pamięci Jana Pawła II z okazji VII Dnia Papieskiego w Kaplicy św. Barbary w Silesia City Center, uczestniczył w XIV Edycji Ogólnopolskiego Festiwalu Kolęd i Pastoralek.

Pieśń niezawodnie prowadzi Chór do długowieczności, ale też jesteśmy świadomi, że na tej drodze umacniają nas liczni sprzymierzeńcy z katowickimi filharmonikami na czele. Chylimy przed nimi czoła i prosimy: Przyjmijcie słowa szczerzej wdzięczności.

Zofia Berek

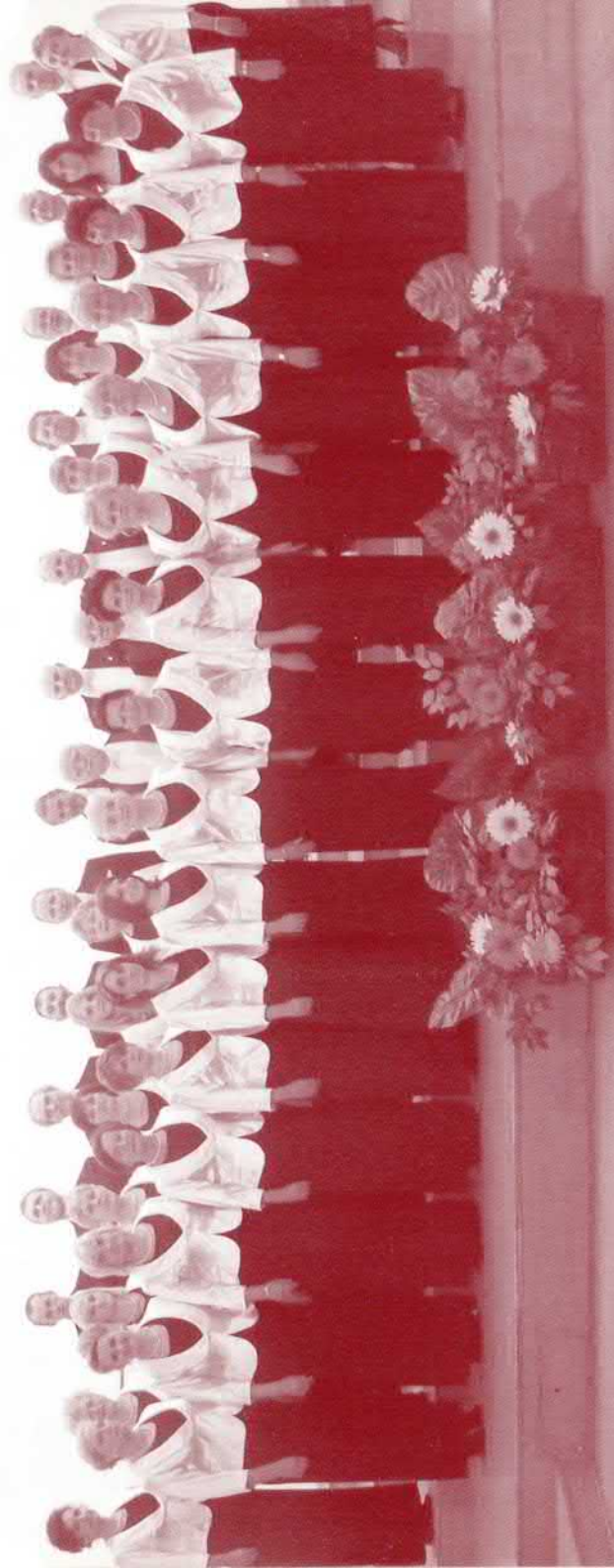
Prezes Chóru Mieszanego „Ogniwo”

Odnaczenia i nagrody przyznane Chórowi Mieszanemu „Ogniwo”

- ❖ Złoty Krzyż Zasługi w 1963 r.,
- ❖ Odznaki Zjednoczenia Polskich Zespołów Śpiewaczych i Instrumentalnych, obecnie PZChO; brązowa i srebrna; złota w 1963 r.,
- ❖ Złota Honorowa Odznaka z Laurem, dwukrotnie; w 1973, i 1983 r.,
- ❖ Odznaki: Zasłużonemu w Rozwoju Województwa Katowickiego – srebrna w 1973 r., złota w 1978 r., i Wielka Złota Odznaka w 1983 r.
- ❖ Nagroda Województwa za wybitną działalność artystyczną, popularyzatorską i społeczną w 60-letniej służbie dla rozwoju polskiej sztuki, Katowice 1974 r.,
- ❖ Medal im. Jana Fojcika za zasługi dla ruchu muzycznego, w 1983 r.,
- ❖ Medal Miasta Katowic w 1983 r.,
- ❖ Medal im. Pawła Dubieła, za zasługi w upowszechnianiu idei demokratycznych, w 1984 r.,
- ❖ Laur 75-lecia Związku Śląskich Kół Śpiewaczych, Katowice 1985 r.,
- ❖ Nagroda im. Juliusza Ligionia przyznana przez stowarzyszenie „PAX”, Oddział Wojewódzki w Katowicach w 1988 r. oraz Złota Honorowa Odznaka z Wieńcem Laurowym – najwyższe odznaczenie jakim dysponuje Polski Związek Chórów i Orkiestr,
- ❖ Nagroda Główna „Złocisty Żagiel” – nagroda specjalna za najlepszą interpretację utworu Józefa Świdra „Pokochałem Ciebie” na V Festiwalu Pieśni o Morzu w Wejherowie,
- ❖ Brązowe Pasma w Ogólnopolskich Dniach „Chóralnej Muzyki Sakralnej” w Bytomiu, 2000 r.

1913-2008

95 lat Chóru Mieszanego Ogniwo

Barbara Zielonka-Rusin

(3.03.1944 Lwów – 26.02.2008 Katowice)

Tłumy śpiewaków i muzyków towarzyszyły w ostatniej drodze życiowej naszej kochanej, niezrównanej Basi. Była naszą dyrygentką i PRZYJACIÓŁKĄ. Jak napisał redaktor „Śpiewaka Śląskiego” nr 4/2008: Wszyscy Ją kochaliśmy, jako człowieka, artystkę, śpiewaka, dyrygenta, działacza. Przy całej swej urzekającej skromności, dokonała rzeczy wielkich. Była uosobieniem dobra. Niezawodna. Mówiła dobre, łagodne słowa, zawsze była spokojna i życzliwa dla wszystkich. Jej czyny były idealnym przykładem bezinteresownej działalności na rzecz upowszechniania piękna muzyki. Ba! Z potrzeby serca potrafiła się pomodlić w dobrej intencji. Ujmując rzecz najkrócej: Jej służba w ruchu muzycznym była służbą natchnioną!

Nasza Basia ukończyła studia muzyczne w Państwowej Wyższej Szkole Muzycznej im. K. Szymanowskiego w Katowicach. Przez szereg lat pracowała w zawodowym chórze Filharmonii Śląskiej, była w nim asystentem kierownika artystycznego. W latach 70. związała się z naszym Chórem Mieszanym „Ogniwo”, ujawniając najlepsze cechy osobowości. Dyrygowała „Ogniwem” w okresie 1979–1991, a w latach 1989–1999 dyrygowała Chórem Dziecięcym przy Pałacu Młodzieży w Katowicach, wielokrotnie koncertując z nimi w kraju i za granicą. Przy tej samej placówce z wielkim powodzeniem prowadziła Dziecięcy Zespół Instrumentalny „Musicus”.

W Oddziale Śląskim Polskiego Związku Chórów i Orkiestr w Katowicach dyrektor artystyczny i przewodnicząca Komisji Artystycznej. Do najważniejszych osiągnięć związanych z pełnieniem tej odpowiedzialnej funkcji należy m.in. dyrygowanie chórami-gigantami w takich przedsięwzięciach jak:

- Święta Śląskiej Pieśni Chóralnej „Trojok Śląski” w Katowicach, Górnośląskie Prezentacje Chóralne i Orkiestrowe, kolejne edycje Pielgrzymek Chórów i Orkiestr Górnego Śląska do Matki Boskiej Piekarskiej, peregrynacje obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej w Archikatedrze Chrystusa Króla;

- Uroczystości XX-Iecia Pontyfikatu Jana Pawła II na pl. św. Piotra w Rzymie (pod Jej batutą śpiewał tam chór 200-osobowy), następnie w kościele św. Józefa na Kahlenbergu;

- dyrygowała Chórem „In terra Pax 2000” – połączonymi chórami występującymi na I Zjeździe Chórów Środkowej Europy w Katowicach, także Chórem „Silesia 2000” (połączonymi chórami śląskimi) tamże; „Polonia 2000” – połączonymi chórami występującymi na Ogólnopolskim Festiwalu Polskiej Pieśni Chóralnej 2000; „In terra PAX 2001” – na II Zjeździe Chórów Słowiańskich w Katowicach;

- prowadziła konkursy chórów szkolnych; eliminacje wojewódzkie, Festiwale Pieśni Maryjnej „Magnificat”, koncerty umuzykalniające „PZChIO – dzieciom” w Śląskim Teatrze Lalki i Aktora „Ateneum” w Katowicach.

Czwarty numer „Śpiewaka Śląskiego” z 2008 roku jest dedykowany upamiętnieniu życiowych dokonań „naszej Basi”.

Katowice

Skład Zarządu Chóru Mieszanego „Ogniwo”

Zofia Berek – *Prezes*
Grażyna Oczkiewicz – *I Wiceprezes*
Zbigniew Danielewski – *II Wiceprezes*
Halina Pazera – *Księgowa*

Komisja Rewizyjna

Ewelina Kapias – *Przewodnicząca*
Iwona Kronenberger-Kulawik,
Józef Drąg – *Członkowie*

Jadwiga Henning-Kupny – *Sekretarz*
Helena Folwaczny – *Kronikarz*
Tadeusz Szmager – *Inspektor*
Maria Bablok – *Członek Zarządu*

Głosowi

Maria Kulczycka – *sopran*
Jadwiga Bonk – *alt*
Józef Idzik – *tenor*
Bogdan Szaląg – *bas*

Komitet Organizacyjny Obchodów 95-lecia Chóru Mieszanego „Ogniwo”

Zofia Berek – *Przewodnicząca*
Krzysztof Martyniak – *I Zastępca*
Grażyna Oczkiewicz – *II Zastępca*

Członkowie:
Halina Pazera, Helena Folwaczny, Jadwiga Henning-Kupny, Zbigniew Danielewski, Ewelina Kapias, Maria Bablok, Joanna Straszak, Tadeusz Szmager, Józef Drąg

Spis członków Chóru Mieszanego „Ogniwo”

Soprany:

Maria Bablok
Alicja Banduch
Aleksandra Bogocz
Ewa Cierpiol
Ewelina Kapias
Alicja Kłoz
Iwona Kronenberger-Kulawik
Maria Kulczycka
Anna Langer
Danuta Michalik
Danuta Rechowicz
Danuta Rozmus
Klaudia Rozmus
Wanda Smerd
Teresa Sodzawiczny
Joanna Straszak
Magdalena Szyndler
Irena Urbaniak
Jolanta Wypiór
Mariola Zygała

Alty:

Zofia Berek
Jadwiga Bonk
Celestyna Budzińska
Gabriela Filosek
Helena Folwaczny
Grażyna Golasowska
Liliana Hamann
Jadwiga Henning-Kupny
Laura Mesjasz
Helena Neli-Chmielińska
Grażyna Oczkowicz
Zofia Orszulik
Ewa Pawelczyk
Antonina Pazera
Halina Pazera
Sylvia Szymala

Tenory:

Dariusz Baciór
Zbigniew Danielewski
Marian Dederko
Józef Drąg
Józef Idzik
Gerard Kuc
Wojciech Obrączka
Józef Pankiewicz
Włodzimierz Pisera

Basy:

Ryszard Jany
Franciszek Kłoz
Henryk Klukowski
Zbigniew Maciola
Jerzy Mateja
Michał Miciński
Bogdan Szeląg
Tadeusz Szmager
Jerzy Kauwak

Członkowie Honorowi

mgr Rajmund Hanke – *Honorowy Członek*
Małgorzata Nowak – *Honorowy Prezes*
Paweł Kotucha – *Honorowy Dyrygent*
Krzysztof Karol Kaganiec – *Honorowy Dyrygent*
Anna Idzikowska-Guzy – *Honorowy Dyrygent*
Zdzisław Czenczek
Alicja Kłoz
Franciszek Kłoz
Stanisław Gradek
Sławomir Oczkowicz

Członkowie Wspierający

mgr Rajmund Hanke
mgr Henryka Rolewicz
Eleonora Sładkowska
Ryszard Pazera

Jubilaci śpiewający w chórze od co najmniej 5 lat

Józef Pankiewicz (49)
Tadeusz Szmagier (44)
Bogdan Szelaǵ (42)
Jadwiga Henning-Kupny (38)
Zofia Berek (35)
Helena Folwaczny (33)
Alicja Kłozą (33)
Franciszek Kłozą (33)
Grażyna Oczkowicz (26)
Józef Drąǵ (25)
Józef Idzik (25)
Ewelina Kapias (25)
Iwona Kronenberger-Kulawik (25)
Danuta Rechowicz (23)
Jadwiga Bonk (22)
Ryszard Jany (20)
Maria Kulczycka (20)
Jerzy Mateja (20)

Alicja Banduch (17)
Jolanta Wypiór (17)
Zbigniew Macioła (15)
Marian Dederko (14)
Maria Babłok (12)
Henryk Klukowski (11)
Antonina Pazera (10)
Halina Pazera (10)
Wanda Smerd (10)
Gabriela Filosek (9)
Zbigniew Danielewski (9)
Grażyna Golasowska (8)
Michał Miciński (7)
Gerard Kuc (7)
Ewa Pawelczyk (6)
Zofia Orsulik (6)
Włodzimierz Pisera (6)

Krzysztof Martyniak

– ukończył studia w Katowickiej Akademii Muzycznej na Wydziale Kompozycji, Teorii i Edukacji Muzycznej w klasie dyrygentury chóralnej prof. Jana Wojtacy. Równolegle studiował muzykę kościelną i grał na organach. Otrzymał wyróżnienie w ogólnopolskim konkursie prac magisterskich z zakresu teorii i edukacji muzycznej. Po ukończeniu studiów został artystą chóru Filharmonii Śl. Chór Ogniwo prowadzi od 4 lat, działa jako pedagog Młodzieżowego Ośrodka Pracy Twórczej w Dąbrowie Górniczej. Gościnnie pracuje jako dyrygent w Chórze „Heimat-chor” w Gliwicach. Jest założycielem i dyrygentem chóru „Zasolnica” w rodzinnej Porąbce.

Beata Rąba-Tomica

– w 1992 r. ukończyła Uniwersytet Śląski Filia w Cieszynie na Wydziale Pedagogiczno-Artystycznym – kierunek Wychowanie Muzyczne. Podczas studiów śpiewała i jednocześnie była drugim dy-

rygentem w reprezentacyjnym chórze „Harmonia” prowadzonym przez wybitnego dyrygenta, prof. Halinę Goniewicz-Urbaś (absolwentka Akademii Muzycznej w Katowicach). Równocześnie śpiewała w Zespole Muzyki Dawnej Madrygaliści w Czechowicach Dziedzicach. W latach 1990–1992 śpiewała w Zespole Śpiewaków Miasta Katowice „Camerata Silesia” prowadzonym przez Annę Szostak. Od 1997 roku śpiewa w Zespole Kameralnym „Absolwent” w skład którego wchodzi absolwenci Filii Uniwersytetu Śląskiego w Cieszynie, będący przed laty śpiewakami Akademickiego Chóru „Harmonia”. Od 1992 roku jest nauczycielem przedmiotu muzyka. Za aktywną pracę, za wychowanie młodego pokolenia do aktywnego uczestnictwa w kulturze otrzymała w 2002 roku Nagrodę Prezydenta Miasta Katowice Piotra Ushoka. Aktualnie prowadzi Chór Parafialny św. Cecylii w Kochłowicach oraz wspólnie z Krzysztofem Martyniakiem Chór Mieszany „Ogniwo” w Katowicach.

Dyrygenci i zastępcy Chóru Mieszanego „Ogniwo”

Teodor Lewandowski	1913–1918 z przerwą w czasie I wojny światowej
Janina Szyperska	1919
Henryk Król	1919
Teodor Lewandowski	1920
Józef Rzeźniczek	1921
Teodor Lewandowski	1922–1923
Jan Niesiony	–
Gwiszcz	–
Sokołowski	1925–1926
Józef Czaja	–
Stefan Ślęzak	1925–1926
Stefan Marian Stoiński	1927–1945 z przerwą w czasie II wojny światowej
Piotr Dziemba	1946
Bolesław Szabelski	I–III 1947
Karol Anbild	IX 1947–IX 1948
Karol Stryja	IV 1947–1954
Paweł Kotucha	IX 1947–18 X 1950, 11 X 1958–28 II 1985
Józef Bock	IV 1950–XI 1950
Napoleon Siess	IV 1950–1951
	VII 1961 – XI 1963
Zofia Cudala-Toborowa	I 1952–VII 1953
Franciszek Janicki	IX 1953–V 1954, IX 1964–V 1966
Zdzisław Szostak	1952–VIII 1958
Marek Witkowski	IX 1954–VI 1958
Edmund Kajdasz	IX 1958–VI 1961
Czesław Plączek	V 1966 – 1973, 1 III 1985–31 III 1991
Jerzy Matula	1975–1978
Barbara Zielonka-Rusin	I 1979 – 31 III 1991
Krystyna Krzyżanowska-Łoboda	1 IV 1991–31 III 1992
Krzysztof Karol Kaganiec	1 IV 1992–31 VIII 1997
Jadwiga Wandiger	1 IX 1997–31 XII 2000
Anna Idzikowska-Guzy	1 II 2000 do 31 XII 2003
Krzysztof Martyniak	od 1 IX 2004
Beata Rąba-Tomica	od 3 I 2008

Prezesa Chóru Mieszanego „Ogniwo”

Franciszek Wojciechowski	1913–1914
Kazimierz Siciński	1914–1917
Janina Szyperska	1917–1919
Tomasz Kowalczyk	1920
Franciszek Głowacki	1921
Tomasz Kowalczyk	1922
Franciszek Głowacki	1923
Wiktor Radlicz	1924
Jan Kędzior	1925–1926
Jan Przybyła	1927–1928
Michał Baczyński	1929–1932
Rudolf Niemczyk	1933–1934
Stanisław Ligoń	1935–1939
Antoni Stachowski	1945
Faustyn Kulczycki	1946
Alfons Czaplicki	1947–VI 1950
Józef Bortel	VI 1950–1964
Rudolf Bieroński	1965–1966
Alfons Koźlik	1966–1967
Paweł Kotucha	1967–1971
Janusz Adamczyk	1971–1972
Maria Stanicka	1972–1973
Małgorzata Nowak	1973–1991
Jan Przybyła	28 II 1991–16 IX 1991
Elżbieta Jasińska (Wiceprezes)	1991–16 II 1992
Elżbieta Jasińska	17 II 1992–2 III 1993
Maria Klimek	2 III 1993–III 1995
Helena Nelip-Chmieleńska	3 III 1995–25 VI 1998
Helena Fółwaczny	26 VI 1998–17 III 1999
Barbara Pol-Jelonek	18 III 1999–1 III 2000

Zofia Berek – od 2 III 2000

– związana z „Ogniwem” od 1973 r. Wieloletni członek Zarządu (od 1974 r.) chóru „Ogniwo” (głosowa, skarbnik i księgowy). Od 2000 roku pełni bez przerwy funkcję prezesa Chóru. Odznaczona m.in. Srebrną Odznaką Zasłużonemu w Rozwoju Województwa Katowickiego, Złotą Odznaką Honorową PZChO.

„Ogniwo” we wspomnieniach wybitnych dyrygentów

„Ogniwo” a K. Szymanowski

W „Śpiewaku Śląskim” 2008 nr 4 przypominano korespondencję **Stefana Mariana Stoińskiego** – prezesa i dyrektora artystycznego Związku Śląskich Kół Śpiewaczych, zarazem dyrygenta chóru mieszanego „Ogniwo” w Katowicach z **Karolem Szymanowskim**, prowadzoną w 1934 roku, a związaną z wykonaniem „Stabat Mater” przez ten chór. Szymanowski pisał do Stoińskiego kilka dni po wspólnym koncercie (w dniu 15 maja 1934 roku):

„Szanowny i drogi Panie Dyrektorze!

Przedewszystkiem najserdeczniej Panu dziękuję za przesłane krytyki, a zwłaszcza za tak miły list, który mnie prawdziwie wzruszył. Rzadko mi się zdarza w Polsce słyszeć tak szczere i ciepłe słowa uznania od moich kolegów-muzyków, tym bardziej więc umiem to ocenić! Pelen jestem jeszcze wspomnień ze świetnego wykonania „Stabat” i prawdziwie się cieszę na myśl powtórzenia go w Warszawie! Proszę mi wybaczyć tę spóźnioną odpowiedź. Po powrocie z Katowic byłem parę dni niezdrowy, a co gorzej, powróciłem do moich zwykłych trosk i kłopotów, co mi odbiera czas i absorbuje myśl.

Co do głównych spraw poruszonych w liście, obie są jeszcze nie załatwione. To zn.

1) dotychczas nie wiem gdzie się znajduje partytura Veni Creator – rozpiśalem więc listy gończe i mam nadzieję, że w tych dniach coś pewnego będę wiedział i natychmiast Panu dam znać.

2) Nie mam tu fotografii – nie chcąc więc robić nowych, napisałem do Wiednia o przysłanie mi kilku egzemplarzy (jest to bardzo dobre zdjęcie). Natychmiast więc po otrzymaniu wyślę oba egzemplarze z dedykacjami. Proszę być pewnym, że o tym nie zapomnę – może się to jedynie o kilka dni opóźnić.

Siostra moja poleca mi przesłanie obojgu Państwu serdecznych pozdrowień – załączam je i od siebie wraz z przyjaznym uściskiem dłoni.

Karol Szymanowski”

St. M. Stoiński wspominał też w „Śpiewaku” (Śląskim) 1937 nr 4 tamto wydanie:

(...) Koncert wieczorem tego dnia (15 maja 1934 r.) udał się nadoczekiwanie i był imponującym sukcesem Karola Szymanowskiego. Sala Teatru Polskiego była przepelniona do ostatniego miejsca.

Po wykonaniu dzieła huragan oklasków zmusił skromnego zawsze kompozytora do ukazania się na scenie, gdzie członkinie „Ogniwa” zasypały go deszczem kwiatów dla niego przygotowanych i przypiętych u bluzek.

(...) Po wyjeździe do Warszawy nadesłał członkom „Ogniwa” piękną fotografię z dedykacją, w której z głęboką wdzięcznością dziękuje za przepiękne wykonanie „Stabat Mater”. Cenną pamiątkę przechowuje Tow. „Ogniwo” z wielką czcią jako dokument uznania pracy swej przez największego, dziś niestety nie żyjącego kompozytora polskiego.”

Wykonania najwybitniejszych kompozytorów

Najzaczniejszy z zacnych współczesnych dyrygentów na Śląsku **Paweł Kotucha** tak scharakteryzował okres współpracy z „Ogniwem” i Filharmonią Śląską:

Ponieważ od 7 września 1953 r. chór współpracował z Państwową Filharmonią Śląską, wymogiem stało się skoordynowanie pracy „Ogniwa” z programem Filharmonii. Wykonanie wielkich dzieł wokalnych wymagało zwiększonego wysiłku ze strony chóru, dlatego zwiększono liczbę prób do trzech tygodniowo. I tu rozpoczęła się moja długoletnia, żmudna ale interesująca praca chórmistrzowska. Wchodząc w świat harmonii wielkich kompozytorów zakochałem się w tej pracy. Tytuły dzieł utworów, których tu ze względu na ich ilość wymienić nie będę, dla mnie znaczyły i znaczą bardzo wiele. Wspomnieć chciałbym tylko nazwiska mistrzów, którzy dla mnie stanowili niedo-

ścienniony, a upragniony wzór doskonałości kompozytorskiej: Kantaty: Beethoven, Brahms, Maklakiewicz, Moniuszko, Nowowiejski, Rachmaninow, Stoiński, Wiechowicz, Wojtowicz, Świder. Oratoria: Bach, Beethoven, Berlioz, Haendel, Elsner, Haydn, Mozart, Orff, Prokofiew, Rossini, Britten. Przeboje operowe: Borodin, Mascagni, Musorgski, Strauss, Wagner.

Niektóre utwory wykonywano parokrotnie na koncertach również poza granicami kraju. Wspomnieć należy: festiwal w La Chaise Dieu i w Troyes we Francji, koncert w Colosseum w Weronie, koncerty a cappella w Czechosłowacji, Bułgarii i w Niemczech. Podkreślić tutaj muszę, że niektóre wielkie dzieła „Ogniwo” wykonywało w połączeniu z zawodowym chórem Filharmonii Śląskiej. Występowaliśmy podczas świąt i uroczystości kościelnych i państwowych, prezentując zawodowy materiał najwybitniejszych kompozytorów. Występów w latach 1958–1985 uzbierało się ponad dwieście.

Przy Chórze „Ogniwo” prowadziłem również Zespół Kameralny „Oktet” składający się z najlepszych śpiewaków chóru. Celem powołania zespołu było prowadzenie audycji umuzykalniających dla szkół licealnych. Obsługiwaliśmy szkoły w całym województwie, podróżując z koncertu na koncert prywatnym samochodem „Nysa”. Śpiewaliśmy muzykę polską. W latach 1966–1973 wykonaliśmy ponad 150 audycji muzycznych.

Wspomnienia P. Kotuchy zanotował Witold Wrzós
„Życie Muzyczne” nr 7-9/2005, s. 46

Darczyńcy

Marek Lamberski – Prezes Zarządu
Przedsiębiorstwa Usługowo-Handlowego EKO-ŚLĄSK
Katowice

Marek Krypner – Mecenas
Kancelarii Radcy Prawnego
Katowice

Andrzej Dobrowolski – Prezes
PRO-INWEST
Katowice

Opracowanie: Zofia Berek

W publikacji wykorzystano fotografie
pochodzące z archiwum Chóru Mieszanego „Ogniwo”

Druk: Usługi Poligraficzno-Reklamowe „Pozytyw” Mysłowice

